

ВИКОРИСТАННЯ ІКТ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ГУРТКОВОЇ РОБОТИ У ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

В умовах виконання завдань «Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр.» система освіти має бути спрямованою на задоволення потреб суспільства у цілісних, творчо розвинених учителях, які володіють сучасними методологіями і спроможні до застосування у професійній діяльності інноваційних, в тому числі комп'ютерних технологій та завдяки цьому вдосконалювати фахову компетентність, педагогічну майстерність, культуру, духовність, соціальну й творчу активність.

Ні для кого не секрет, що діти XXI століття живуть і розвиваються в глобальному інформаційному полі. Телебачення і Інтернет міцно увійшли в життя наших дітей і має серйозний вплив на їх розвиток.

У сфері освіти все більше уваги приділяється інформаційним технологіям навчання, що обумовлено вимогами, які висуває суспільство і роботодавців до молодих фахівців.

Сьогодні, перед педагогами постала серйозна проблема використання комп'ютера не тільки для оформлення ділової документації, а й для використання презентацій на заняттях, батьківських зборах, святах та розвагах, виготовлення наочних посібників для індивідуальної роботи з дітьми тощо. Адже рукописне оформлення документацій, самостійне малювання дидактичного матеріалу – це вже далеко вчорашній день.

Все вищевикладене не піддається сумніву. Але виникає закономірне питання: а хто створить вихованцям необхідні умови навчання з використанням найсучасніших технологій та засобів технічного навчання?

Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні визначають одним із пріоритетних напрямів державної політики – науково-технічний та інноваційний розвиток України. Розвиток інформаційного суспільства в Україні передбачає широке впровадження ІКТ в усі сфери суспільного життя, науку, освіту, культуру, охорону здоров'я тощо.

В сучасному позашкільному закладі відбувається цілеспрямований процес виховання та навчання особистості, формування її творчої компетентності, яка має свободу вибору професії, отримання знань про матеріальний та духовний світ. Реалізація цього процесу у значній мірі залежить від рівня професійної підготовки педагогічних працівників.

Традиційні методи викладання в закладах позашкільної освіти в сучасних умовах не можуть повною мірою забезпечити необхідний потенціал інтелектуального випередження, що виражається в готовності вихованців до сприйняття нових ідей, знань і технологій, а також до продуктивних нових розробок. Відповідно необхідний пошук нових методів, які в більшій мірі забезпечать підготовленість вихованця до швидкої зміни технологій, притаманні сучасному суспільству.

Одним із напрямів модернізації системи освіти у позашкільлі є впровадження комп'ютерних технологій у навчальний процес. Сучасне життя вимагає від педагогів освоєння комп'ютерної техніки, тому що багатьом вихованцям, які вже достатньою мірою володіють комп'ютерною технікою, більш близькими і зрозумілими є комп'ютерні та мультимедійні версії тем курсів гуртків, які вони відвідують.

Позашкільні навчальні заклади мають великі можливості для впровадження ІКТ, які надають знання, формують вміння за інтересами, створюють умови для розвитку творчого потенціалу дітей і підлітків. Використання у навчально-виховному процесі позашкільних навчальних закладів ІКТ сприяє гармонійному формуванню творчої та діяльнісної особистості вихованця, та підвищенню професійної компетентності педагога.

1. Організаційно – методичні аспекти впровадження ІКТ в діяльності сучасного позашкільного навчального закладу.

В умовах оновлення навчального середовища, коли відбувається перехід від знанневоцентричного підходу до компетентнісного, особливій уваги набуває створення таких психолого-педагогічних умов, що сприяли б творчому розвитку та вихованню підростаючого покоління, залучення його до соціально-економічного та освітньо-культурного життя країни. За такої умови пріоритетна роль у навчально-виховному процесі належить ІКТ, застосування яких викликає необхідність детального дослідження проблеми використання їх у навчально-виховному процесі.

Законами України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007– 2015 роки», «Про освіту», «Про позашкільну освіту», Національною доктриною розвитку освіти України в XXI столітті, Державною цільовою програмою впровадження в навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року та іншими нормативними документами передбачається забезпечення ефективного впровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій на всіх освітніх рівнях усіх форм навчання.

Будь-яка інформаційна технологія – це педагогічна технологія, оскільки основу процесу

навчання складає отримання та засвоєння інформації. Тому під час використання ІКТ у навчально-виховній діяльності необхідно дотримуватися основних дидактичних принципів (систематичності, послідовності, доступності, диференційованого підходу, науковості), а також принципів адаптивності (пристосування ІКТ до індивідуальних особливостей дитини), керованості (можливість корегування педагогом процесу навчання та виховання на будь-якому етапі), інтерактивності (спілкування суб'єктів навчально-виховного процесу), оптимального поєднання індивідуальної та групової роботи; підтримання в дитини стану психологічного комфорту, необмеженості змісту навчання.

Впровадження ІКТ передбачає необхідність розвитку освіти на основі нових концепцій і запровадження сучасних інформаційних технологій у навчальний процес, підготовку нової генерації педагогічних кадрів.

Метою впровадження ІКТ в навчально-виховний процес у позашкільному навчальному закладі є:

1. Удосконалення професійної майстерності педагогів у сфері розширення освітнього простору засобами інформаційно-комунікаційних технологій.
2. Залучення педагогів до створення інформаційного освітнього простору, що об'єднує педагогів, вихованців та їх батьків за близькими до педагогіки проблемами для акумулювання ідей та об'єднання можливостей.
3. Стимулювання керівників гуртків до самостійного поглибленого розширення знань шляхом вивчення сучасних педагогічних технологій.
4. Пошук та підтримка керівників гуртків як педагогів-творців та педагогів-дослідників, сприяння впровадженню їхніх розробок, ідей у педагогічну практику керівників гуртків.
5. Аналіз, фактичний стан педагогічного процесу в аспекті впровадження ІКТ у навчально-виховний процес.

Аналіз проблем використання ІКТ в навчально-виховному процесі засвідчує, що раціональне поєднання новітніх засобів навчання з традиційними є складним педагогічним завданням, яке потребує розв'язання багатьох матеріально-технічних, організаційних, психолого-педагогічних, навчально-методичних проблем: розроблення відповідного навчально-методичного забезпечення, формування культури творчої діяльності, розвиток творчих здібностей, пізнавальної та творчої активності, формування індивідуального стилю творчої діяльності.

2. Основні напрями використання ІКТ в роботі позашкільного навчального закладу, їх відповідність меті та завданням діяльності навчального закладу.

Найбільш актуальними напрямками розвитку процесу впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес ПНЗ є:

- створення концепції інформатизації та комп'ютеризації закладу;
- розроблення комплексної програми її реалізації (організаційна підтримка, матеріально-технічне, програмне і кадрове забезпечення);
- навчання педагогічних працівників ефективно використовувати ІКТ у навчальній, методичній та організаційній діяльності;
- удосконалення організації навчального процесу на основі інформаційних і телекомунікаційних технологій, неантагоністичне поєднання цих технологій із традиційними і новітніми педагогічними технологіями;
- забезпечення централізованого фільтрування несумісного з навчальним процесом контенту;
- інтегрування освітніх, наукових і культурних ресурсів Internet у навчальному процесі в ПНЗ.

Основою інформаційного середовища для ПНЗ має стати створення та підтримка освітньо-наукового порталу позашкільної освіти України. Його використання – це можливість отримання необхідних знань, сприяння оволодінню вміннями і навичками розв'язування конкретних навчальних і виховних завдань. Опановуючи роботу з новими програмними продуктами, педагоги і вихованці зможуть розвивати навички самоосвіти, знаходитимуть шляхи розв'язання проблем, що виникають у процесі колективної праці.

Сучасні інформаційно-комунікаційні технології навчання можуть суттєво вплинути на формування нового змісту освіти та модифікацію й удосконалення організаційних форм і методів навчання.

Інформаційно-комунікаційні технології є таким засобом навчання, використання якого надає педагогам можливість організувати навчально-виховний процес на якісно вищому рівні. Проте проблема використання можливостей інформаційно-комунікаційних технологій як ефективного засобу навчання та виховання в ПНЗ на сьогодні є малодослідженою. Отже, існує необхідність наукового обґрунтування змісту й методики використання інформаційно-комунікаційних технологій з метою створення ефективного освітнього мікросоціуму в ПНЗ.

Для успішної реалізації поставлених освітніх завдань в умовах реформування концептуальних, організаційних і структурних засад сучасної позашкільної освіти важливою є готовність методичної служби позашкільного навчального закладу до інноваційної діяльності, що стимулює розвиток педагогів завдяки усвідомленню ними практичної значущості інновацій

у системі освіти на професійному та особистісному рівнях. Застосування інноваційності в роботі педагогічного колективу – основа для визначення подальшого розвитку закладу та впровадження відповідних організаційно-технічних, методичних і процесуальних інновацій у діяльність закладу.

Основними показниками готовності педагогічного колективу до інноваційної діяльності є поінформованість про новітні інформаційно-педагогічні технології, мотивація до використання їх у педагогічній діяльності та володіння практичними навичками освоєння ІКТ. Для цього доцільним є використання таких форм роботи, як виставки досягнень педагогічної науки та позашкільної освіти, конференції, семінари, тренінги, консультації, що проводяться з метою надання допомоги педагогам у підвищенні їхньої інформаційної компетентності.

3. Вплив ІКТ на життя і розвиток позашкільного навчального закладу.

Використання ІКТ як засобу формування знань і візуалізації інформації про предметний світ дозволяє педагогові оптимізувати зміст навчально-виховного процесу в гуртках та інших творчих об'єднаннях, модернізувати методи та форми організації навчально-виховної роботи, забезпечити високий науковий і методичний рівень навчання та виховання, підвищити ефективність і якість надання освітніх послуг. Зазначене вище сприяє створенню ефективного освітнього середовища, що є педагогічно сформованим соціально-предметним інформаційним простором, який здійснює інтегрований вплив на розвиток особистості, сприяє її соціалізації, робить можливою індивідуалізацію навчально-виховного процесу, зокрема забезпечення індивідуального темпу навчання.

Єдиний інформаційний простір для системи позашкільної освіти є сукупністю засобів ІКТ, використання яких забезпечує можливість вільного обміну різноманітними інформаційними матеріалами між усіма суб'єктами освітнього процесу завдяки використанню ними таких інформаційно-комунікаційних технологій мережі Інтернет, як форум, електронна пошта, пошукові системи, тематичні каталоги, освітні портали, Вікі, блоги, мультимедіа тощо.

Використання можливостей електронної пошти для індивідуального спілкування та обміну інформацією, а також мультимедійних презентацій для проведення гурткових занять і виховних заходів, створення блогу чи Веб-сторінки у світовій мережі Інтернет, де подається суспільно доступна інформація, підвищують ефективність оволодіння профільними знаннями (чим більше видів сприймання інформації активізовано, тим ефективніше засвоюється інформація), сприяють чіткому усвідомленню проблеми, впливають на емоції та почуття вихованців.

Створення цілеспрямованого навчально-виховного середовища має забезпечувати

суб'єктам освітнього процесу можливості для ефективного особистісного саморозвитку, самовизначення, самореалізації, самовдосконалення. Зазначені чинники є необхідними для процесу навчання та виховання засобами інформаційно-комунікаційних технологій, що передбачають спілкування, обмін думками, знаннями, почуттями, схемами поведінки, а також спільну діяльність учасників комунікації, під час якої формується спільний погляд на речі, події та навколишнє середовище.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі ПНЗ сприяє:

- індивідуалізації навчального процесу;
- високій ступені наочності під час занять у гуртку;
- пошуку необхідних ресурсів для занять (Інтернет тощо);
- можливості моделювання природних процесів і явищ;
- організації групової роботи;
- забезпечення зворотного зв'язку в процесі навчання;
- ефективному контролю засвоєння вихованцями навчального матеріалу та оволодіння творчими вміннями та навичками.

Перевагою застосування ІКТ на заняттях гуртків є те, що завдяки достовірності та сконцентрованості викладу матеріалу вихованці дістають значний обсяг навчальної інформації за порівняно короткий час. Це звільняє керівника гуртка від тривалих, часом достатньо непереконливих пояснень, що призводить до формального засвоєння навчального матеріалу.

Висновок. Отже, використання ІКТ на гурткових заняттях розглядається як один із найбільш перспективних напрямків підвищення якості освіти, формуванні основних життєвих компетенцій. Дотримання наведених рекомендацій при роботі з комп'ютерами під час гурткових занять дозволить зберегти хороше самопочуття і працездатність, а також попередити розвиток небажаних відхилень у функціональному стані і здоров'ї дітей.

Література

1. Дементієвська Н.П., Морзе Н.В. Комп'ютерні технології для розвитку учнів та вчителів // Інформаційні технології і засоби навчання: Зб. наук. праць / За ред. В.Ю.Бикова, Ю.О.Жука. – К.: Атака, 2005. – С. 76 – 95.
2. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. - К., 2003. - 192 с.
3. Нові технології навчання та виховання // Все для вчителя. — 1999. — № 6. — С. 10—13.

